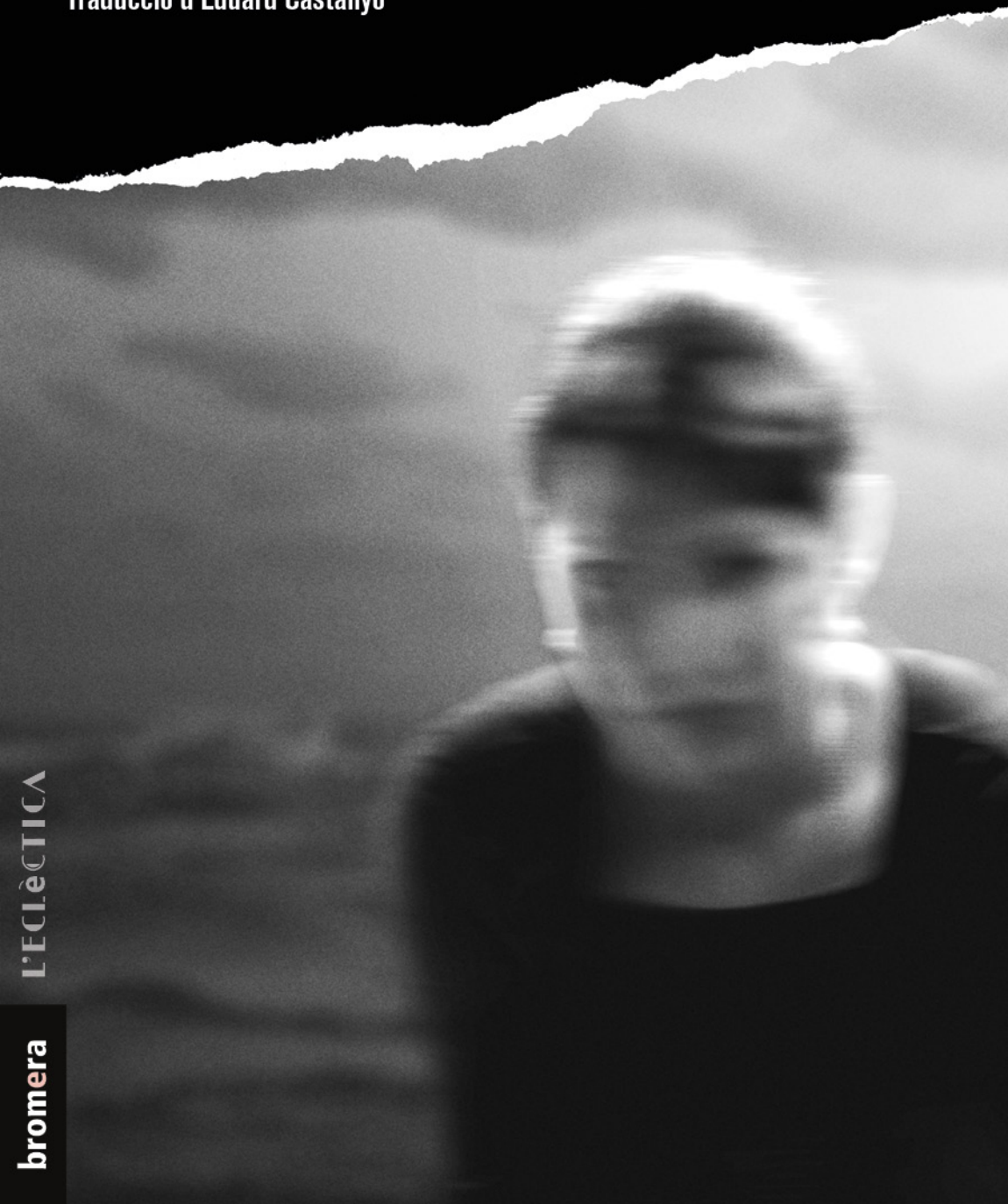

Benjamin Black

QUIRKE A SANT SEBASTIÀ

Traducció d'Eduard Castanyo

L'ECIÈCTICA

bromera

Quirke a Sant Sebastià

Benjamin Black

Traducció d'Eduard Castanyo

L'ECLÈCTICA
bromera

A en Terry Tice li agradava matar gent. Era tan senzill com això. Potser agradar no era la paraula correcta. Actualment li pagaven per a fer-ho, i li pagaven bé. Però els diners no n'eren mai el motiu, en el fons. Doncs aleshores quin era? Havia pensat molt en aquesta qüestió, ara sí i ara no, al llarg dels anys. No era un grillat, i no era una cosa sexual, ni res de malaltís com això: ell no era cap psicòpata.

La millor resposta que se li acudia era que es tractava d'endreçar coses, de posar coses al seu lloc. La gent que el contractaven per a matar s'havien ficat al mig del pas d'alguna cosa, d'un projecte o altre, i calia apartar-los per tal que el negoci continués amb fluïdesa. O bé això, o bé eren superflus, que era un motiu igual de bo per a desfer-se'n.

No cal dir que no tenia res de personal contra cap dels seus objectius –que és com pensava en ells, ja que «víctima» sonaria com si n'hi haguessin de donar la culpa– excepte en el cas que fossin «brossa». Sí, li proporcionava un veritable sentit de satisfacció fer que les coses estiguessin endreçades i a punt per a la revista.

A punt per a la revista, aquesta era l'expressió. Al capdavant, havia estat a l'armada britànica, un temps, durant la guerra. Era massa jove per a allistar-se, però va mentir sobre l'edat i el van agafar, i va «veure acció», com els agradava dir als capitostos de veu aflautada, caçant submarins alemanys a l'Atlàntic nord. La vida al mar era avorrida, però, i l'avorrimnt era una de les coses que en Terry no suportava. A més, era propens a marejar-se. Un mariner que estigués marejat tot el dia, això sí que faria gràcia. O sigui que així que en va tenir l'oportunitat, va desembarcar i el van traslladar a l'exèrcit.

Va servir uns quants mesos a l'Àfrica del nord, repenjat damunt els colzes en uadis i etzibant trets fàcils als famosos Afrika Korps d'en Rommel cada vegada que treien el cap quadrat, mentre a l'horitzó els tancs brumien com escarabats, escopint-se foc els uns als altres de dia i de nit. Després d'allò va servir un període a Borneo, on va tenir l'oportunitat de matar molts tipus grocs i petits, i s'ho va passar molt bé.

A l'Àfrica havia enxampat una mala gonorrea –però és que existia una gonorrea bona?– i a Borneo va contraure un cas encara pitjor de malària. Si no era una cosa, n'era una altra. Vida: fes-te fotre.

La fi de la guerra va ser un daltabaix per al soldat Tice. En temps de pau, no sabia què fer i va anar a la deriva de lloc en lloc per Londres, i de feina en feina. No tenia família, que ell sabés –l'havien pujat, o arrossegat, més aviat, en un orfenat irlandès– i no estava en contacte amb els seus antics companys al desert ni a les ones. No en quedaven gaires, tampoc. Cap ni un, de fet, si s'havia de dir la veritat.

Durant un temps va provar-ho de debò amb les noies, però no va ser cap èxit. La majoria de les que arreplegava resultava que feien el carrer: devia desprendre una aroma particular o alguna cosa, perquè les meuques pràcticament se li arremolinaven al voltant, era una cosa en què s'havia fixat. Per descomptat, anava contra els seus principis pagar per allò, i en qualsevol cas, *allò* no era per a fer-ne gaire escarafalls, en la seva opinió.

N'hi havia una que se li va agafar i que no era una bagassa. Era un bombonet, pèl-roja, petitona, mig respectable: tenia una feina de despatx a la fàbrica d'automòbils Morris, a prop d'Oxford, tot i que era *cockney* fins al moll de l'os. Ell no conduïa, o sigui que només la veia si hi pujava amb tren, o quan ella baixava a la Fumaguera, Londres, per a divertir-se una mica algun cap de setmana entre les llums brillants.

Sapphire, va dir que es deia. *Oh-la-la!* Al pub Dog and Bone, una nit, ell va remenar-li la bossa, només per curiositat, mentre

ella se n'havia anat a empolvorar-se el nas, i va ensopegar amb una llibreta de racionament i va descobrir que el seu nom de debò era Doris: Doris Hugget, del carrer Stepney. Allò va ser la mateixa nit que va adonar-se, en mirar-los de més a la vora, que ella duia els cabells tenyits. Ho hauria d'haver sabut, de tan brillants com eren, amb aquella falsa lluïssor metàl·lica, com la brillantor de la corba del parafang d'un Morris nou de trinca.

La Doris-àlies-Sapphire no va durar gaire més que cap de les altres. En un local del Soho una nit de Cap d'Any va beure un parell de sidres de pera de massa i va tombar-se i escopí la beguda rient d'algun comentari que ell havia fet. Ell no trobava res de gracios en el que havia dit. Borratxa com estava, però, ell la va treure al carreró de darrere del club i li va clavar unes quantes plantofades per a ensenyar-li maneres. L'endemà al matí, ella va telefonar-li xisclant i amenaçant-lo de fer-lo tancar per agressió, però va acabar en no res.

Això era una cosa que no podia suportar, que li faltessin al respecte i se'n riguessin. Acabava d'unir-se a una colla de l'East End i estava fent una mica d'atracs i coses per l'estil. Va haver de sortir-ne, però, després d'estripar un dels païos més joves de la penya per imitar el seu accent irlandès: l'accent irlandès, caldria dir, que no sabia que tingués, fins aleshores.

Tenia traça amb el ganivet i amb les armes de foc –havia estat a l'exèrcit, fet i fet–, i era molt bo amb els punys, també, quan en sorgia la necessitat, tot i que era un pes gall. Un dels bessons Kray, en Ronnie era, va agafar-lo una temporada com a pinxo, però la poca altura li anava en contra. Era per això que li agradava Borneo, malgrat la calor i la febre i tota la resta: els païos que havia de matar allà baix eren de la seva talla o més petits.

No era fàcil guanyar-se la vida fent de civil, i començava a estar desesperat, i no li feia res admetre-ho, quan en Percy Antrobus va entrar remenant el cul en la seva vida.

En Percy era..., bé, costa de dir què era en Percy, exactament. Pesant, pàl·lid, amb els malucs d'una dona i bosses morades sota els ulls

i un llavi inferior gras que li penjava i que es tornava d'un to lluent de porpra intens quan havia begut. El seu mam era brandi amb porto, tot i que començava el dia amb el que ell anomenava una *coupe*, cosa que en Terry descobrí que era senzillament el mot francès per a una copa de xampany. En Percy es bevia el xampany glaçat. Tenia un bastonet mesclador que estava fet d'or de debò. Quan en Terry va demanar-li per a què servia, en Percy va mirar-lo d'aquella manera que feia quan fingia que estava horroritzat, els ulls dilatats i rodons com monedes de penic i la boca frunzida en un petit cercle arrugat que més que a una boca s'assemblava a ja us podeu imaginar què, i va dir:

–Estimat amic, no devies pensar pas a beure xampany amb bombolles abans del migdia, oi?

En Percy era així.

I se li havia de reconèixer el mèrit, perquè va ser ell qui va veure el potencial d'en Terry, i l'introduí en la seva veritable vocació.

És curiós, tal com van anar les coses, que el seu primer objectiu remunerat fos, de tota la gent possible, la vella mare d'en Percy. La dona tenia uns quants calés al banc, una bona colla, en realitat, i amenaçava d'eliminar en Percy del seu testament, per alguna cosa que ell havia fet o que no havia fet. En Percy, amb les idees espremdudes, va decidir que l'única cosa que quedava era fer-la despatxar abans que tingués temps de trucar al seu advocat –un «podrit complet» que la portava votada a en Percy, segons l'home mateix– i encarregar-li que li portés el suara esmentat document perquè ella en pogués eliminar el nom del seu únic fill, l'esmentat Percival.

En Terry havia ensopegat amb en Percy per primera vegada una nit boirosa de novembre al King's Head, al barri de Putney. Després se li va acudir que no havia estat pas cap trobada casual, i que en Percy l'havia triat deliberadament, com un nano que era probable que l'ajudés en el tema de la seva herència. Quan, en acostar-se l'hora de tancar, en Percy va començar a explicar-li el seu problema amb «la Mater» –de debò que parlava així– i com tenia la intenció de posar-se a resoldre-ho, en Terry va pensar-se que feia broma.

Però no era cap broma.

Quan es deien bona nit fora del pub, amb l'alè de tots dos que s'elevava en grans bafarades denses en la boira ja densa com una sopa de pèsols, en Percy va ficar dos bitllets de deu a la butxaca del pit d'en Terry i va proposar-li que es trobessin al mateix lloc a la mateixa hora l'endemà a la nit. En Terry no estava decidit cap a on tirar, però sí que va anar-hi. Quan en Percy va veure'l entrar per la porta, li va dedicar un gran somriure, i va convidar-lo a una pinta de rossa i a un plat d'anguiles en gelatina, i li va xiuxiuejar a l'orella que li pagaria cent lliures esterlines per ficar una bala a la clepsa de la jaia.

Cent pàfies! En Terry mai no havia esperat de veure tants diners en un sol puny.

Al cap de dos dies va pelar la senyora Antrobus al carrer High, a Kensington, a plena llum del dia, i va engrapar-li la bossa perquè semblés una feina normal d'estirada feta per un nano escagarrinat. En Percy havia proporcionat la pistola —«impossible de rastrejar, nano, t'ho asseguro»— i va disposar-ho per a fer-la desaparèixer després. Va ser així com en Terry va descobrir com estava de ben relacionat el vell marieta. Les pipes que no es podien rastrejar no creixien als arbres.

L'endemà al matí, els diaris publicaven un gran article sobre la mort de la jaia, acompanyat d'una «impressió de l'artista del “brutal assassí”». Una semblança horrorosa.

Pocs dies després del funeral, el seu nou amic va convidar en Terry a un dinar esplendorós al Ritz. En Terry se sentia incòmode que els veiessin junts en un lloc tan públic, especialment després de la sobtada partida de «la Mater», però en Percy li va fer una lenta aclucada d'ull i li va dir que no passava res, que sovint venia aquí amb «joves atractius com tu mateix».

En acabat de dinar, a en Terry li voltava el cap del vi i de la pudor dels cigars que en Percy fumava, cosa que va fer fins i tot durant l'àpat. Passejaren pel carrer Saint James avall i entraren al

local d'en John Lobb, sabater. Allà van prendre les mesures a en Terry per a fer-li un parell de sabates Oxford; ell hauria preferit una cosa més punxeguda, però quan va recollir l'encàrrec de les sabates un parell de setmanes després i se les va emprovar, va sentir-se com un lord. Va aconseguir fer una ullada a la factura, i s'alegrà que anés a compte d'en Percy. En Percy també va comprar-li un barret de color gris fosc als barretaires Locks, a poques portes del Lobb.

—Un jove del teu gremi no pot permetre's l'aparença —va dir en Percy amb la seva veu esnob de president de junta, i va fer una rialleta de burla. En Terry va trigar un segon o dos a entendre'n el sentit. Enginy, era això.

—I quin gremi seria, exactament, senyor Antrobus? —va preguntar en Terry, fent el paper d'innocent.

I en Percy només va somriure, i va intentar pessigar el cuilet d'en Terry.

En Terry encara es posava les sabates Lobb, de vegades, especialment quan enyorava en Percy, tot i que això no era gaire sovint. Havien envellit bé, les sabates, i se li agafaven millor cada vegada que les duia. El barret gris havia entomat molta pluja —a les curses d'Ascot, precisament, on l'havia dut en Percy del barret de copa, com un regal especial—, però a en Terry no li importava perquè mai no havia tingut el costum de portar-lo. Pensava que el feia semblar una mica estraperlista, no pas el cavaller en què volia convertir-lo en Percy. Pobre Percy.

Havia hagut de marxar, en Percy, al final, amb els ulls esbatanats per la sorpresa i la boca en forma d'aquell foradet rosat i frunzint. Va caure amb un cop sord i un bum-bum, com un sac de patates.

DONOSTIA

Hi havia una entrada estreta a la badia, de tal manera que l'aigua, un cop a dins, s'obria en la forma d'una enorme petxina. De fet, la badia s'anomenava La Concha, el terme espanyol per a *petxina*. A causa d'aquell coll d'ampolla i de la llarga corba de la platja, les ones no hi corrien de biaix, com succeïa a les platges de casa. En comptes d'això, hi havia tan sols una ona immensament llarga que trencava amb un sol retronny esmorteït, des del punt del Barri Antic cap a la dreta, fins a arribar al promontori allà lluny a l'esquerra, on hi havia un funicular que tot el dia avançava laboriosament amunt i avall pel flanc del turó. Quan en Quirke es despertava de nit, amb la finestra oberta al costat del llit, era com si hi hagués un animal gros i amistós dormint que respirés amb suavitat al defora, en la foscor.

Tot això el fascinava, i passava molt de temps assegut davant de la finestra tan sols contemplant la panoràmica, amb la ment en blanc.

–Mires el mar com altres homes mirarien una dona –va dir la seva muller, divertida.

Era ella, l'Evelyn, qui havia proposat Sant Sebastià, i abans que ell pogués empescar-se una objecció convincent, ja havia demanat un prospecte de l'Hotel de Londres y de Inglaterra.

–Francament! –va burlar-se'n ell–, els noms que posen a aquests establiments!

L'Evelyn l'ignorà. Però quan en Quirke va veure el lloc, va haver d'admetre que era impressionant, plantat just al mig de la façana marítima, de cara a la badia, un edifici sòlid i bell.

–Això és «l'hotel de Londres i d'Anglaterra», oi? –va dir, llegint el nom del prospecte–. Per què no ens podem estar en un d'espanyol?

–És espanyol, com molt bé saps –va respondre la seva muller–. És el millor hotel de la ciutat. Una vegada vaig estar-m’hi, durant la guerra. Era molt bo. Estic segura que encara n’és.

–Mira els preus –va remugar ell. Sabia que valia més no preguntar com era que ella havia estat a Sant Sebastià durant la guerra. Les preguntes com aquella estaven *verboten*.– I ni tan sols som en temporada alta –va afegir.

Era primavera, va dir ella, la millor estació de totes, i se n’anaven a Espanya de vacances, encara que hagués d’emmanillar-lo i empentar-lo escales amunt perquè pugés a l’avió.

–El nord d’Espanya és el sud d’Irlanda –va dir ella–. Plou a totes hores, tot és verd, i tothom és catòlic. T’encantarà.

–Tindran vi irlandès?

–Ha, ha. Ets molt graciós.

Ella va girar cua, i ell li clavà una plantofada al cul, amb la força justa per a fer-lo balandrejar d’aquella manera meravellosa.

Era estrany, va pensar ell, que encara hi hagués la mateixa passió entre ells, el mateix calfred eròtic. Hauria d’haver estat incòmode, però no n’era. Eren de mitjana edat, s’havien casat tard –era el segon matrimoni per a tots dos– i fins ara no arribaven a tenir-ne prou l’un de l’altre. Era absurd, diria ell, i *oh, ja, ja, aigí éz!* coincidiria ella, adoptant l’exagerat accent de Herr Doktor Freud, per a fer-lo riure, mentre alhora guiava les mans d’ell cap al seu cul ample, desencotillat, balandrim-balandram, i el besava als llavis d’aquella manera lleugera i peculiarment casta que mai no fallava a fer-li bullir la sang.

Per a ell era un misteri que ella no només s’hi hagués casat, sinó que a més encara fos amb ell, sense senyals de deixar-se anar. La constància d’ella era precisament el que el posava nerviós, però, i de vegades, especialment a primera hora del matí, ell es regirava endut pel pànic per a comprovar que ella era al seu costat al llit, que no havia abandonat tot el projecte i havia fugit sigil·losament durant la nit. Però no, era allà, la seva muller cor-

pulenta, de mirada suau, desconcertant, tan afectuosa i elegant com sempre, d'aquella manera que tenia, lleugerament divertida, lleugerament absent.

La seva muller. Ell, Quirke, tenia muller. Sí, aquell concepte mai no deixava de sorprendre'l.

I ara eren aquí, a Espanya, de vacances.

Ella tenia raó sobre el temps: plovia quan van arribar. A ella no li importava, i a ell, de fet, tampoc, tot i que no estava disposat a dir-ho.

Sobre la verdor del lloc també tenia raó, i també sobre el catolicisme: hi havia una sensació de pietat formal que podria haver estat irlandesa. Certament no era l'Espanya de què escrivien les velles mans espanyoles, amb pols abrusadora i *señoritas* de mirada ardent que repicaven amb els talons quadrats de les sabates negres i sorolloses, i *hidalgos* –es deia així?– amb pantalons arrapats que es barallaven amb navalles, i tothom cridant «¡Viva España!» i «¡No pasarán!» i enfonsant espases entre els omòplats de braus pesants, ensangonats i desconcertats.

De totes passades, per molt que el lloc pogués assemblar-se a casa, a en Quirke encara li molestava estar de vacances. Era com ser en una clínica de desintoxicació, va dir. Havia estat en més d'un lloc així, al seu moment, i sabia de què parlava.

–T'encanta estar amargat –va dir-li l'Evelyn mentre deixava anar una de les seves rialles suaus i greus–. És la teva versió de ser feliç.

La seva muller era psiquiatra de professió, i contemplava les moltes pors i fòbies d'en Quirke amb diversió benigna. La majoria de coses que ell afirmava que li passaven ella les diagnosticava com a sobreactuació, o «defensa teatral», com en deia ella, una barrera erigida per una criatura molt grossa contra un món que, malgrat la seva desconfiança, no li volia cap mal.

–El món ens tracta igual a tots –deia ella.

–Ens maltracta, vols dir –contraatacava ell, lúgubre.

Ella l'havia comparat en una ocasió amb l'Igor, però com que en Quirke mai no havia sentit parlar de l'amic queixós d'en Pooh –A. A. Milne no era un autor que pogués aparèixer en la infantesa destrossada d'en Quirke–, la burla es va perdre.

–Tu no tens problemes –li deia ella alegrement–. En comptes de problemes em tens a mi.

Aleshores ell li picava el cul una altra vegada, fort, i ella es tombava i se li ficava entre els braços i li mossegava el lòbul de l'orella, igual de fort.

–Saps aquell nom que hem sentit per aquí, Donostia? –va dir en Quirke–. Doncs així és com es diu *San Sebastián* en basc.

–O *San Sebastián* és com es diu Donostia en espanyol –va reaccionar la seva muller.

Sempre aconseguia dir l'última paraula. Ell no entenia mai com s'ho feia. Potser no era la seva intenció? De cap de les maneres no ho feia per tossuderia –ella era la persona menys tossuda que coneixia– ni per a guanyar-n'hi una. Senzillament posava el toc final a un intercanvi, suposava ell, com posaria un punt al final d'una oració.

Era el matí del segon dia de la seva estada al Londres. Eren al dormitori de la suite –hi havia una petita sala de recepció també– i ell seia a la vora del llit desfet, al costat de la finestra oberta, bevent una tassa de cafè absurdament minúscula i contemplant el passeig marítim i la platja i el mar llampant més enllà. Se sentia el cap buit. Suposava que això devia ser el que la gent volia dir amb relaxació. A ell no li tirava gaire. En el decurs normal de les coses es considerava situat al límit d'un penya-segat i amb dificultats per a no deixar-se anar. O així era abans, fins que l'Evelyn se li va acostar silenciosament per darrere i li va posar les mans a les espatlles i l'enretirà de la vora i l'atragué a la seva abraçada.

I si un dia ella el deixés anar? La idea va fer que tanqués els ulls amb força, com una criatura que de nit tria la foscor interior contra la foscor més fosca que té tot al voltant.

El cafè era tan amargant que cada vegada que en feia un glop, l'interior de les galtes se li contreia fins que gairebé es tocaven.

A fora havia parat de ploure, i el cel s'aclaria i el sol feia un esforç decidit per a brillar. Uns quants turistes, amb les tovalloles i les gorres de bany i els llibres en edicions de butxaca, s'havien aventurat a la platja encara humida. La sorra era del color d'un caramel de cafè amb llet xuclat, i igual de brillant i llisa. Li va semblar recordar haver llegit en algun lloc que la Playa de la Concha no era una platja de debò, que duïen la sorra aquí procedent d'algun altre lloc, amb camions, abans de l'inici de la temporada turística. Podia ser cert? Sí que des d'aquí dalt la cosa aquella feia una fila sospitosament fina i immaculada, sense ni una pedra ni una petxina a la vista. De nit, quan baixava la marea, la gent venia i hi escrivia consignes elaborades, amb una cal·ligrafia estranya i cursiva que ni ell ni l'Evelyn podien desxifrar. Alguna antiga escriptura basca, potser, va suggerir l'Evelyn.

Era fàcil distingir els visitants per la pal·lidesa de la pell i per la manera vacil·lant com es posaven a triar un lloc a la platja on instal·lar-se. En Quirke va dir que li recordaven un gos que busca un lloc on fer les seves necessitats, i l'Evelyn va arrugar el front i feu petar la llengua en un so reprovador.

Per als banyistes i els adoradors del sol també hi havia el tema delicat de com posar-se la roba de bany. Els agents de la Guàrdia Civil, amb els uniformes d'opereta, patrullaven regularment pel passeig, per a assegurar-se que ningú, especialment ni una dona, ensenyava més que el mínim de pell. Com que no hi havia cap definició oficial del que estava permès i del que no en el sentit de despullar-se, la gent mai no podia saber del cert si tot d'una els grunyirien en aquell to particular i gutural que adoptava la Guàrdia Civil quan s'adreçava als turistes. Tot i que en Quirke s'adonava que els que parlaven amb més educació eren els que sonaven més amenaçadors.

Darrere d'ell, a l'habitació, l'Evelyn va fer una petita exclamació consternada. Estava llegint un diari espanyol. Ell va tombar-se per a mirar-la amb expressió interrogadora.

–El general Franco ha denegat una apel·lació del papa perquè perdoni les vides de dos nacionalistes bascos –va dir–. Els donaran garrot demà a l'alba. Garrot! Com pot un monstre així ser encara al poder?

–Val més que et guardis aquesta mena de preguntes per a tu, amor –va dir ell, amb to suau–, fins i tot aquí a la terra dels bascos, on odien el malparit afectat.

Era hora de dinar. En Quirke ja s'havia adonat que tant se valia com s'arrossegessin les hores, d'alguna manera, inexplicablement, semblava que sempre era gairebé l'hora de dinar, o de prendre una copa de vi a la tarda, un aperitiu, sopar. Va queixar-se d'això a la seva muller –«em sento com un nadó en una incubadora»–, com se li queixava de tantes altres coses. Ella va fer veure que no el sentia.

En Quirke va adonar-se que aquí baix bevia menys, o menys, si més no, del que hauria begut en circumstàncies semblants a casa. Però podria haver-hi mai, a casa, circumstàncies semblants a aquestes? Potser, va pensar, el tipus de vida d'aquí, els matins lents, la suavitat de l'aire lleugerament humit, lacat, la blanor de les coses, potser li provocarien una transformació en el caràcter, farien un home nou d'ell. Va riure sol. Ja en podia tirar un bon tros a l'olla.

Aquest matí ja havia quedat en ridícul esmentant alguna cosa de la qualitat de la llum mediterrània.

–Però si som a l'Atlàntic, amor –va dir l'Evelyn–. Que no ho sabies?

I és clar que ho sabia. Havia estudiat el mapa de la península Ibèrica a la revista de la companyia aèria en el vol de vinguda, intentant apartar-se de la ment els núvols de pluja per entre els quals l'avió terroríficament delicat –un tub d'alumini amb ales– avançava entre turbulències. Com podia haver oblidat en quina costa eren?

Va tornar a dirigir els ulls cap a la platja i als pobres espectres tremolosos escampats per la sorra. Precari com podia ser en qües-

tions de geografia, si més no tenia prou seny per a no despullar les cames d'un gris blavenc a la glaçada brisa primaveral que arribava fins a la platja a cavall de les crestes d'aquells romponents atlàntics.

Hi havia uns quants espanyols entre la gent de la platja, homes, la majoria, fàcilment identificables pel pelatge lluent i de tons caoba. Havien sortit de ronda al darrere de les noies septentrionals de pal·lidesa de sèrum de mantega, de les quals arribaven nous estols en vols xàrter cada setmana. Els aspirants a Don Joan semblava que no es preocupaven de si les noies eren atractives o no: la pal·lidesa ho era tot, la pal·lidesa de la carn gruixuda i pastosa que no havia vist el sol des del paquet turístic al sud emmoredit de l'any anterior.

Va buidar el darrer pòsit amargant de cafè i va apartar la tassa; se sentia com si s'hagués pres una dosi d'emètic. S'hauria estimat més te, però a Espanya només els anglesos podien demanar te sense passar vergonya.

Amb un esforç va bellugar-se per a obligar-se a sortir de l'ensopiment, i va anar al lavabo, amb accessoris inusuals. Part de la seva desplaença per les vacances era que l'obligaven a estar-se en hotels. Va tornar al dormitori, apujant-se el pijama. Va dir-se que havia de fer alguna cosa amb la panxa, tot i que sabia que no faria res.

Com era, va preguntar-se, i no per primera vegada, que la gent semblava que no s'adonés de l'estafa que els feien als hotels? No se'ls acudia mai de pensar en quants turistes greixosos, nuvis degotadors en lluna de mel, quants jaios amb bufetes impredecibles i pell escamada havien dormit ja al mateix llit on en aquell moment ells es reclinaven? No els passava mai pel cap que al llarg dels anys Déu sabia quantes pobres ànimes havien exhalat el darrer alè sobre el mateix matalàs en què s'estiraven tan sumptuosament al final d'un altre dia de diversió passat de boca terrosa a la platja sense pedres o saltironant en un mar tan blau com el blauet dels llençols?

La conspiració comença en el moment en què arribes, com va assenyalar a l'Evelyn, que feia mitja i no se l'escoltava. Hi ha el porter somrient que t'obre de cop la porta del taxi i farfalleja una salutació

en anglès macarrònic. Hi ha la noia somrient vestida de negre darrere del taulell de recepció que exclama, amb el posat bulliciós, que és un plaer tornar a donar-te la benvinguda, tot i que mai no t'has instal·lat aquí abans. Hi ha el mosso, prim i encorbat, amb mirada malenconiosa i un bigoti que podria haver estat dibuixat amb un llapis de cel·les, que s'engalana amb les teves maletes i se les endú fent tentines, i arriba a la porta de la teva habitació al cap de vint misteriosos minuts –ha estat en algun cau mentrestant, regirant-te les coses?– i, havent-te ensenyat com funcionen els interruptors i com passar i despassar les cortines, es queda expectant a la llinda, amb el somriure fals i obsequiós, esperant la seva propina.

–I per què –va preguntar, queixós, quan l'Evelyn havia ocupat el seu lloc al lavabo–, per què ha d'haver-hi tant de personal?

Eren arreu, mossos, recepcionistes, cambrers de sala, cambrers de barra, cambres d'habitació, grums, netejadores, i aquelles dones inexplicables, amb fila manaire, de mitjana edat, amb bruses blanques i faldilles negres que recorren els passadissos de dalt duent a les mans rodanxones uns portanotes misteriosos però d'aspecte important.

L'Evelyn va tornar a l'habitació.

–Per què vas agafar aquest jersei de llana? –va preguntar ella tot sostenint la pesant peça per les mànigues–. Som a Espanya, no a Escandinàvia. –Va fer una pausa i el mirà, distreta.– Què deies dels hotels, amor?

Al principi de casar-se, en Quirke es divertia veient fins on la podia empènyer abans que a ella se li acabés la paciència. Mai no se li acabava. Responia a tot, totes les seves provocacions i bromes, sense el més petit senyal d'enuig ni d'empipament, però amb el que era només que una mena d'interès clínic. Es tractava, suposava ell, d'una altra manera de dir l'última paraula, però encara més.

Malgrat tot, i malgrat que ell no somnaria a admetre-ho a l'Evelyn, el Londres havia arribat a agradar-li força. Era discretament segur de si mateix, amb un estil sobri. No li anava al darrere, sinó que en general el deixava fer. El restaurant era bo, el bar es-

tava ben proveït. En Quirke fins i tot estava adquirint el gust per les olives curades, de les quals li servien un platet nou amb cada beguda que demanava.

El seu entusiasme més agut i secret era per l'ascensor. Pujava, o més aviat saltava a batzegades, pel cor mateix de l'edifici. Era anti-quíssim i fràgil, amb una porta plegable de ferro que s'estremia en tancar-se amb un repic agradable. L'interior estava folrat de vellut vermell, i fixat a la paret del fons hi havia un petit seient de fusta, poc més fondo que el prestatge d'una llibreria, cobert amb un tros esparracat de catifa aguantada per claus de cap rodó i lluent dels anys de seure-hi paners ben folrats d'incomptables hostes amb els ronyons ben coberts.

A la dreta mirant enfora hi havia una roda de llautó, de pam i mig de diàmetre, amb un pom incitadorament gras de llautó fixat a la vora. Recordava a en Quirke les rodes d'aquells camions de bombers que es veien a les pel·lícules, que els bombers feien girar amb una velocitat tan increïble quan desenrotllaven les mànegues a la llum d'un edifici encès. Cada vegada que hi posava la mirada, tenia una necessitat infantil d'agafar el pom de llautó i fer una volta o dues a la roda, només per a veure què passaria. Però li mancava el coratge. En certs aspectes, en Quirke era un home aturat.

Sí, li agradava el Londres. Estava satisfet de ser aquí, no es podia negar. Això, evidentment, l'incomodava. I la seva reputació llargament treballada de malcontent i gemegaire?

El basc, escrit, no semblava gens ni mica una llengua, per als seus ulls. Semblava fet a l'atzar a partir de grapats de lletres mal repartides. Les paraules estaven densament ruixades amb kas i zetes i ix, de tal manera que una línia, en un cartell o sobre un aparador, s'assemblava més a un filat de filferro de punxes. Ni tan sols l'Evelyn, que parlava moltes de les llengües principals europees i algunes de les menors, no ho provava.

El vi local més popular, un blanc molt bo i lleugerament escumós, s'escrivía *txakolin*. Aquesta va ser una paraula que en Quirke aprengué de pressa: xacolí.

–Guaita, doncs –va dir l'Evelyn, contemplant-lo amb mirada solemnement burleta–, ja estàs aprenent l'idioma. Avui saps demanar vi, demà pots descobrir com es diu cigarretes. I ja tindràs totes les teves necessitats cobertes.

–Molt faceciós –va dir ell.

–«Faceciós»? Digues, què és això?

El primer dia sencer al Londres se n'havien anat al llit a mitja tarda i van fer l'amor mandrosament, al ritme d'aquell enorme ésser marí amistós que respirava a la finestra oberta de bat a bat.

Ritme, sí. La vida aquí, per a ells, en aquesta costa meridional de cara al nord, era senzillament una qüestió de casar el ritme d'un amb certs dictats reguladors. El so de les ones en desplomar-se, de les campanes tocant les hores, del gong del dinar, aquests eren batecs de metrònom esmorteïts que mesuraven la melodia ensomniada dels seus dies, de les seves nits amb el clapoteig del mar.

La primera hora del capvespre era el moment favorit de tots dos, amb la posta que s'acostava i el ritme de tot que s'alentia en

anticipació de les sorolloses emocions nocturnes que començarien al cap de poc. Sortien de l'hotel i caminaven agafats del braç pel passeig marítim, en Quirke amb pantalons i una americana clara i sabates de pell girada de color marró —no era pas la seva tria habitual de calçat, tot i que secretament les considerava molt agosarades—, i l'Evelyn amb un vestit florejat de cotó i una jaqueta de punt tirada per damunt de les espatlles. La foscor, quan arribava, arribava de pressa, en aquestes latituds, i quan s'havia assentat, s'aturaven i es repenjaven a la barana sobre la platja i contemplaven la badia, tan negra i brillant com un vast bol d'oli, amb l'escampall dels reflexos de les llums de les cases dalt del turó a la dreta, o de la petita illa de Santa Klara a la boca de la badia.

En moments com aquells, la felicitat de la seva muller li resultava gairebé palpable, una mena de vibració tènue i lenta que la recorria. Era austríaca, i jueva, i molts membres de la seva família havien estat assassinats als camps. Havent acabat per casualitat a Irlanda, va casar-se, la primera vegada, amb un col·lega d'en Quirke de temps passats, i va ser feliç durant un temps, fins que el seu marit morí. Havia perdut un fill, també, un noi que es deia Hanno, per una malaltia que els metges van trigar massa a diagnosticar.

Ella no parlava de cap d'aquestes coses.

—Això va ser en temps passats, quan jo hauria d'haver mort amb els altres —deia, amb un petit somriure estrany—. Però no vaig morir. I ara som aquí, tu i jo.

I així passaven els dies, i en Quirke gradualment va parar de queixar-se d'estar de vacances i d'haver de dormir en un llit que no era el seu i d'afaitar-se en un mirall que li ensenyava la cara grossa i carnosa amb una llum més crua de la que mai es voldria veure. L'Evelyn no va fer cap comentari d'això, ben segur que n'estava alleujada, i ell per la seva banda no va fer cap comentari que ella no fes comentaris. La seva muller no era una dona que no tingués

en compte una aprovació, però era prou considerada per a comptar en silenci.

Hi havia una cafeteria a la plaça del barri antic que es va convertir en el seu local preferit, la majoria de vespres. Van agafar el costum de seure-hi al defora, sota la vella arcada de pedra, quan les nits es tornaven progressivament més càlides. En el lapse de pocs dies, el final de la primavera havia esdevingut principis d'estiu.

Tot un costat de la plaça estava ocupat per un edifici gros i lleig amb un rellotge dalt de tot vigilat per una parella de lleons de ciment estilitzats i flanquejats a banda i banda per canons en miniatura rovellats que no semblava que haguessin defensat gaire ni tan sols en els temps en què encara estaven en condicions de ser disparats.

La cafeteria –o el bar, com en Quirke insistia– era un lloc popular, no tan sols per als turistes, es fixaren, sinó també per als donostiarres. Això era un bon senyal, va dir l'Evelyn, assentint de la manera lenta i cavil·losa que tenia, com si uns pensaments més grans s'amaguessin darrere les paraules ordinàries.

Amb la darrera llum esbandida de l'aire, van sortir les estrelles damunt de la plaça, i s'hi quedaren asseguts, marit satisfet i muller feliç, fent glopets dels seus gots de xacolí secament fragant i mirant la corrua que passava.

–Els espanyols no tenen cap mena de vergonya quan es tracta d'exhibir-se en públic –va comentar en Quirke.

–I per què n'haurien de tenir? –va preguntar l'Evelyn, sorpresa. Va reflexionar un moment, i aleshores afegí:– Però és clar, ja ho veig. Aquest és un plaer que els irlandesos mai no han après, senzillament seure i observar les coses ordinàries que succeeixen al món.

En Quirke va dir que tenia raó, o això suposava. Ja hi tornava: relaxació, aquell concepte problemàtic. S'estava obligant a intentar-ho conscientment ara, assegut aquí, però sense sortir-se'n. Havia de practicar molt.

La gent que els envoltava eren anglesos, americans, suecs –va considerar que aquell accent de cantarella era suec– i fins i tot alemanys, que tornaven a fer el paper dels rodamons feliços que s'imaginaven que eren, abans que els anys de bogeria i les seves conseqüències els ensenyessin que no eren res que s'hi assemblés.

Va ser només quan sentí una veu irlandesa en algun lloc darrere d'ell que va adonar-se que allò era el que havia estat esperant sentir des que van posar els peus a Espanya. Pots treure un irlandès d'Irlanda, va pensar, abatut, però no pots treure Irlanda d'un irlandès.

Era una veu de dona el que havia sentit. Sonava jove, més encara, força jove. Tenia un to estranyament urgent, com si tingués més coses per dir de les que es podia arribar a dir. L'accent era de Dublín, del sud, classe mitjana. Va intentar escoltar què deia amb aquella vehemència tan estranya, però no va poder. Va tombar el cap i explorà la multitud, i allà era.